

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. An possit concedi dispensatio de non communicando in Paschare?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

beremus, quo actus plures, & plures devotionis exercere valeamus, & consequenter maiores effectus gratiæ consequamur, unde utilius nobis sit, plures accipere.

5. Et nihilominus repero, nec Sacerdoti licitum esse alteri dare, nec Fideles sumere particulas plures, etiam omni cessante scandalo, etiamque propter diuinum finem maioris gratiæ. Nam quod ad necessitatem consumendi v. g. particulas consecratas, cum renovatur Sacramentum, vel propter similem necessitatem id fiat, licitum esse, immo pium, nulla est dubitatio. Ratio autem nostri dicti ducitur, siue ex usu antiquo Ecclesiæ in re gravi. Ut placet Henrici. l. 8. c. 43. n. 2. & lit. K. G. Hort. & V. q. 11. c. 6. siue ex periculo, quod posset sensim introduci superstitio, vel opinio aliqua nova, de virtute huius Sacramenti, nam propterea Inquisitores solent contra id facientes diligenter procedere. Audi Valg. l. c. num. 26. sic loquentem. *Quamvis id seculis scandalo, non per se illicitum sit, curandum tamen esset, ne maior quantitas specierum mulieribus ignorantibus daretur. Quia licet tolerabilis esset usus propter opinionem aliquorum, tamen introduci posset falsa opinio de veritate huius Sacramenti, ut eo maior existimaretur, quo plures essent species panis, aut quo maior quantitas illarum esset. Hæc Valguez.*

In quibus Nota illud, licet tolerabilis esset; non enim addidit, licet si scisset esset, quasi dicat, Concedatur gratis, esse tolerabile, non est tamen faciendum, propter dictum periculum.

6. Volo item, ut adnotes, licet hoc periculum non esset in viro Theologo, & docto; tamen contra hunc militatam primam rationem de usu Ecclesiæ in re gravi.

7. Solum excusarem illum, qui libentius grossiorem hostiam, vel aliquid plus vini in Calice poneret motus à dicto fine habendi diutius apud se Christum Dominum, modo non excedat hostiæ, vel vini quantitatem, plus minusque apponi solitam, excusarem, inquam, propter ejusmodi devotionis affectum, at si excedat, excusare non possem; sic enim dictum usum Ecclesiæ non custodiret.

8. Neque obstat maior devotio ex diuturniore mora Christi Domini, neque obstat, inquam, quia si quater v. g. in die communicares, etiam maior esset devotio, & diuturnior Christi præsentia nec tamen id faciendum, quia non est negligendus usus Ecclesiæ. Semel communicandi in die, iudicaretur enim satius esse, has rationabiles, & reverentiæ Christo debitas consuetudines ad vnguem servare, quam illegitimo illi, ut sic loquar, affectui devotionis indulgere: præsertim cum ea devotio alia via possit, puta bonis operibus, & ferventibus animi moribus compensari.

CAPVT. V.

De Precepto Communionis.

1. **D**Vplex præceptum alibi diximus esse de suscipienda Sacra Eucharistia, scilicet in periculo mortis. Vide In Opuscul. de Comm. cap. 5. §. 1. & in Paschate, cap. 4. §. 4. n. 44. ibidem sufficienter egimus de utroque.

Advertere tamen libet duo. Alterum pertinens ad Communionem in periculo mortis, alterum ad Communionem in Paschate.

§. I. *An in periculo mortis aliquando liceat communicare sub speciebus SS. Sanguinis?*

1. **I**N aliquo casu ita necessitas, ut deberet Fidelis decedere ex hac vita sine Viatico, nisi communicaret in utraque specie, vel nisi communicaret in solo Sanguine, quod evenire posset, quando infirmus non haberet vires deglutendi Sacram Hostiam, sed solum res liquidas, puta vinum, vel hostiam vino madefactam. In aliquo, inquam, ejusmodi casu, id liceretne?

2. Respondeo. Concedit esse probabile in tantum necessitate Leander. 7. disp. 11. q. 31. citans alios, & alios. Cum autem Leander loquatur absolute, videtur concedere, etiam si infirmus receperit Sacramentum Pœnitentiæ, vel Extremæ Unctionis, & quæ ad hoc probabiliter iudicaretur esse in statu gratiæ.

3. Verum negant Suar. Fag. Gran. alique opus. Leander. l. c. quos ego malim sequi, quia, quod Pontifex Summus aliquibus quos enumerat citatus Leander, id concedit in nonnullis casibus ab eodè enarratis, jam concessit semper pro proximè morituris non valentibus habere absumere, Pontifex in Ecclesia Latina dispensationem nunquam legitur. Imò cum ex ejusdem Ecclesiæ quæ in reverentiam tanti Sacramenti semper valent illud ministrare debitis modis, tunc ex Tridentino sess. 21. fine, quod integrum hoc negotium, concedendum est Nationi, vel Regno, utramque speciem remitti singulis Prudenti Summi Pontificis, ostenditur, nolle Ecclesiam concedere ejusmodi facultatem, nisi hic, & nunc Summus ipse Pontifex causis expensis, expressè concedat, non tamen id temerè cuique pro dicta necessitate morientis.

4. Post hæc scripta incidi in Responsa Moralis Leonis De Lugo in Resp. Mor. lib. 1. dub. 10. n. 2. negans cum Suario, posse dari Sanctissimum Sanguinem moribando non potènti Sacram Hostiam deglutire.

5. Addo autem, Primum, in eo casu posse infirmum non potènti siccam hostiam absumere, tradi exiguum particulam hostiæ consecratæ intinctam vino non contrariato, nam sic facile posset eam deglutire, & ex illa pro Viatico non requiritur ieiunium rigorosum, ut in le, &c.

6. Secundum, non propterea ait Leander, l. c. q. 31. hiberi, laicum assumere Calicem, si forte mortuus sum, dote esset periculum, ne indignè Sacer sanguis trahatur ab Hæreticis, vel ne verteretur in acetum, vel in casu prolethus in terram, non esset Sacerdos, qui potest lambere, vel sumere. Nam tunc reverentia ipsa, Sacramento debita, de iure naturæ requirit, etiam à non posse reverenter absumi. Quæ dispositione animi, vide in Opuscul. 1. de Communione.

§. II. *An possit concedi dispensatio de non Communione in Paschate?*

1. **E**Narrabo, ut id explicem, casum olim mihi propositum. Verisbar Agrigenti ob quendam mortis Ordinis negotia, ab Eminentissimo Cardinali Rodolpho per id tempus Agrigentino Episcopo, expedienda; Discreta, quibus feriæ Paschales celebrabantur; Quamvis vicinis oppidis quidam Diocesanus Agrigentum accessit, postulans ab Episcopo, vel Dispensationem non communicandi in Paschate, vel communicandi non ieiunè. Asserebat enim ex Medicorū scripto testimonio non posse absque notabili, ac gravissimo vitæ periculo vel paucas horas sine nova cibi assumptione transigere. Quare, aut Communionem eo Paschali tempore accipere, aut cibatum communicare oporteret. Magna exorta est disputatio in Episcopii aula inter illos inter Theologos, siue Canonistas, qui Cardinali assensum aliquibus asserentibus debere huic concedi facultatem communicandi non ieiunè, ut Præcepto de Communione Paschali satisficeret, aliquibus contra eorum sententiam, satius fore, si concederetur dispensatio non communicandi, ne scilicet violaretur præceptum antiquum, & tam debitum reverentiæ huius Sacramenti de Communicando ieiunè. In tanta perplexitate, quodnam ex duobus hisce præceptis, prævaleret, quodque alteri cedere deberet, dubitatum per plures horas fuit. Ecce autem cuidam ex illis menti occurrit hominem à Societate Iesu per eos dies Agrigenti commorantem, quare id aliis suggessit, qui communi consensu Reverendum Archidiaconum Dom. Ioannem Giffellum, verendum Archidiaconum Dom. Ioannem Giffellum, in cuius ego domo exceptus hospitabar, à me suscitatum, miserunt, quid ego de illa questione sentirem Equidem

Equidem fateor, me tunc satis jejune, nec valde in ejusmodi moralibus questionibus instructum, hæsisse ad postulatam. Verum, (ut solet in subitis casibus) non quidem ingenium, (quod admodum tenue mihi inesse animadverto) sed respondendi necessitas viam aperuit ad satisfaciendum postulanti sibi expediam. Itaque respondi, mihi videri, in proposito casu eminentissimum Dominum neutrum ex dictis præceptis posse, vel debere dispensare, cum utrumque probe valeat ab infirmo illo Diocesano sacrum tectum custodiri. Poterit enim in prædicta fame, nec alia (ut idem ipse facebatur) infirmitate laborans, aliquid cibi sumere ante mediam noctem, & postquam, vel alteram horam sequentis diei communicare, cum jam sit, quoad sequentem illum diem satis, superque jejunus. Plausum dedit, etiam manibus, nec solum voce, ad responsum Archidiaconi: Et O quam belle, inquit & expedire utrique præcepto satisfactum est! quorum neutrum Eminentiissimus Cardinalis dispensare merito hæcenus recusavit. Sic ille, nec amplius, tum ipse, tum alij de ea questione (cuiam facilius ex illis duobus præceptis dispensationem concedi liceret,) fuerit solliciti.

2. Porro, ego illi plausui nihil arridens, erubui, non ut putavit Archidiaconus, ob conceptam ex dato plausui modestiam, sed propterea, quod questionem illam, ut de ea erat directa postulatio, si forte amplius instasset, evolere, nescivissem. Quare resedit animo propositum, ubi opportunitas librorum mihi suppetere, diligenter percuratandi, æquanim Doctores de illa decernerent. Verum, ut in similibus sit, cum aliis fuisset distractus negotiis, studique, à mente prorsus excidit, penitusque refixit ardens illud inquirendi desiderium; nunc vero, dum post triginta quinque ferè annos hæc scribo, in mentem tempestivè redit antiquum illud propositum, autemque vellicat, ut breviter in lectorum gratiam id meo more decernam.

3. Præmittendum est, præceptum assumendi Eucharistiam jejunè, esse totum Ecclesiasticum, ut docent omnes communi calculo Theologi, scilicet S. Thom. Vasq. Suar. Gran. Del. alique cit. à Lean. tract. 7. de Euchar. d. 2. q. 4. quibus adde De Lugo d. 15. de Euchar. c. 2. communicandi vero in Paschate esse partim Ecclesiasticum, sed ex origine, Divinum: quatenus scilicet CHRISTUS Dominus præceptum adultis dedit communicandi aliquoties in vita. Vide S. Th. Suar. Grand. Vasq. aliosque quod Lean. cit. (nec solum semel, ut Palud. & Caët. apud eundem minus probabiliter putant) in illis verbis: *Nisi manducaveritis Carnem filij hominis non habebitis vitam æternam*. Sed quia tempus non determinavit, ideo Ecclesiasticum præceptum prædictum tempus pro adultis designavit, affluente Paschalibus feriis. Simile etiam esse præceptum Confessionis moralium habes apud Dianam p. 1. r. 8. res. 3. 6. & 37. Ex his jam colligis, urgentius, ac fortius præceptum esse de communicando in Paschate, quam de communicando jejunè.

4. His habitis, dico Primo, Summum Pontificem (nam mox de Episcopo) posse facilius dispensare præcepto de jejunè communicando, quam præcepto de communicando in Paschate. Pater ratio ex dictis, quia in priore dispensat in suo præcepto, in posteriore dispensaret in suo quidem, sed quod est Divino; ut ita dicam, immixtum,

nam propterea notanda est limitatio, mox num. 6. proferenda.

5. Et quidem rectè De Lugo l. c. n. 142. quærens. An Summus Pontifex obligetur communicare in Paschate, ait, probabile esse, quod si hanc legem Ecclesiasticam communicandi in Paschate, non omnino tolleret, quoad se Pontifex, sed alteraret, quoad tempus, volendo quod determinatio temporis quoad se, esset pro aliqua vice, annus v. g. cum dimidio, non peccaret graviter utrique, quia dispensaret in lege propria: quasi dicat De Lugo, potest Pontifex differre, non verò præceptum tollere, quia non potest tollere id, quod de præcepto divino est.

6. Ex qua Doctrina vides Summum Pontificem posse quidem huic semper egredienti Fideli de quo loquimur, ne jejunus communique, dispensare; dispensat enim in proprio, id est Ecclesiastico præcepto, ut aliquando Carolo V. dispensasse, etiam devotionis causa, dixi ex Pammiano in Opus. de comm. c. 2. §. 8. n. 46. At vides insuper non posse eundem Summum Pontificem dispensare, ut nunquam communique, quia dispensaret in præcepto Divino: solum enim posset, ut communionem pro aliquo tempore differret, quia sic dispensaret, ut dictum est in Ecclesiastico.

7. Dico Secundo, Episcopum non posse dispensare, ne quis non jejunus communique, multo minus propter prædictam originem à præcepto Divino, ne quis communique in Paschate. Ratio est; quia hæc sunt præcepta totius Ecclesiæ à Conciliis, Summòque Pontifice impositis in quibus nihil potest Episcopus qui est Papa inferior, ut est omnium vulgata doctrina. Ita apud Castrop. tom. 1. tr. de legib. & apud Dian. p. 7. tr. 10. res. 37. nisi forte in aliquibus, legibus quarum dispensationis necessitas frequenter occurrat, ut in legibus de jejunio Ecclesiastico, de laborando diebus festis, &c. Tunc enim potestas dispensandi conceditur Episcopis ob bonum, ac suave regimen Fidelium. Cum ergo necessitas dispensandi in duobus præceptis, de quibus præsens est disputatio, rarissime occurrat, Episcopis integrum non est dispensare, & Eminent. Card. Rodolphus, eam dispensationem merito concedere recusat.

8. Sed fac, hominem illum continuato cibo indigentem vi remedio modo allato comedendi post mediam noctem, si per possibile, si per impossibile nequam posse, omnino remedio carebit?

9. Respond. si prædictus in periculo mortis sit constitutus, jam poterit non jejunus per modum Viatici communicare. Si sanus, jam tempus suppetit recurrendi ad Summum Pontificem, ut concedat, saltem aliquoties, ut quamvis alias sanus, non jejunus communique. Si denique interim superveniant feræ Paschales, dum expectatur Pontificis rescriptum, ipse verò nec est in periculo mortis, nec vi potest, sicut tu metaphysicè supponis, illo remedio comedendi ante mediam noctem, excusabitur à præcepto tunc adimplendo; tanquam ipsi tunc reddito moraliter impossibili, sequè tunc gerere poterit ac si esset in loco ubi nullus est Sacerdos, nulla Eucharistia, &c.

Atque hæc de Eucharistiæ Sacramento in presentia tractatiuncula; cætera enim ad illud pertinentia, sæpe, sæpe monui, sunt, petenda à nostris Opusculis de *communione, & de Sacrificio Missæ*.